

Mahidol University
Wisdom of the Land

มหิดลสาร

ปีที่ ๔๘ ฉบับที่ ๘ (๑ สิงหาคม ๒๕๖๖)

Mahidol University's newsletter 2023, Vol.8

ม.มหิดลพนักกำลังจิตตปัญญา - SDGs

เพื่อสังคมไทย และสังคมโลกที่ยั่งยืน

เวทีเสวนาเห็นตรงกัน การร่วมแก้ไขปัญห ภาคใต้ต้องมีความไว้วางใจกันและกัน

วัลลภ ภูมรา

นักประชาสัมพันธ์

สถาบันสิทธิมนุษยชนและสันติศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล

วันที่ ๒๘ มิถุนายน ๒๕๖๖ โครงการจัดตั้งสถาบันสิทธิมนุษยชนและสันติศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล จัดกิจกรรม “เวทีสาธารณะขับเคลื่อนนโยบายขึ้นนำสังคมสู่สันติภาพและความปรองดอง” ณ ห้องประชุมสมาคมศิษย์เก่ามหาวิทยาลัยมหิดล ศาลายา เวลา ๐๘.๓๐ – ๑๒.๓๐ น. ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของโครงการขับเคลื่อนนโยบายขึ้นนำสังคม เพื่อนรักต่างศาสนากับการสร้างสันติภาพอย่างยั่งยืนจากชุมชนฐานราก โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พัทธ์ธีรา นาคอุไรรัตน์ เป็นหัวหน้าโครงการ ซึ่งการจัดกิจกรรมครั้งนี้มี ดร.วัชรฤทัย บุญธินันท์ ผู้อำนวยการโครงการจัดตั้งสถาบันสิทธิมนุษยชนและสันติศึกษา เป็นผู้กล่าวรายงาน รองศาสตราจารย์ ดร. เกสิทธิ์สมภพ ประธานธรรักษ์ รองอธิการบดีฝ่ายพัฒนาคุณภาพและบริการวิชาการ มหาวิทยาลัยมหิดล เป็นประธานกล่าวเปิดงาน และ กล่าวปาฐกถา นำ เรื่อง ศาสนา สุขภาพ และการสร้างมิตรภาพในสังคมไทย

ในช่วงหนึ่งของการปาฐกถา รองศาสตราจารย์ ดร. เกสิทธิ์สมภพ ประธานธรรักษ์ กล่าวว่า trust หรือ ความไว้วางใจ เป็นกุญแจสำคัญที่จะนำไปสู่ความสำเร็จในการสร้างความปรองดอง เพราะต้องอาศัยความสัมพันธ์ที่ดีในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งที่ยังลึก มิใช่เพียงแค่การตั้งคณะกรรมการที่มาจาก ๓ – ๔ ฝ่าย แล้วจะสามารถบอกให้ปรองดองได้ทันที เช่นเดียวกับที่มหาวิทยาลัยมีความไว้วางใจโครงการเพื่อนรักต่างศาสนา และเชื่อมั่นว่าโครงการนี้สามารถทำได้จริง เป็นประโยชน์ และมีอิมแพ็คกับสังคม

ศาสตราจารย์ ดร. นายแพทย์นันทวัช สิทธิรักษ์ ผู้อำนวยการสถาบันการเรียนรู้การเสริมสร้างสุขภาพ สสส. กล่าวว่า ความขัดแย้งในพื้นที่จังหวัดภาคใต้เป็นเพราะมีอคติต่อกัน ทำให้เกิดการผลักให้ห่างออกจากกัน มีแนวคิดแบบเหมารวม ทำให้ทำงานด้วยกันยากขึ้น ทั้งที่สมัยก่อนไม่เป็นอย่างนี้ ผู้อำนวยการสถาบันการเรียนรู้การเสริมสร้างสุขภาพ ยังกล่าวด้วยว่า อคติของมนุษย์นั้นมาจากความเชื่อ และความรู้สึกบางอย่างที่ส่งเสริมการกระทำซึ่งโดยพื้นฐานของอคติแล้วมนุษย์ก็มักจะชอบจัดกลุ่มและเกิดความคิดแบบเหมารวม มีการด่วนสรุป ไม่ยืดหยุ่น เกิดความรู้สึกไม่ปลอดภัยเมื่อพบคนที่ไม่เหมือนตัวเอง หากเมื่ออคติถูกนำมาบวกกับอำนาจจะเกิดการกระทำที่มีลักษณะกดขี่ กดทับ แบ่งแยก ดังนั้น จำเป็นต้องรู้เท่าทันอคติเพื่อให้เกิดปัญหาที่รู้ว่ามีมนุษย์มีความเหมือนอยู่

ในความต่าง หากเห็นความเหมือนในความต่างก็จะสามารถลอดคิดลงได้ และสามารถก้าวข้ามความแตกต่างกันไปได้ การได้ร่วมงานในโครงการเพื่อนรักต่างศาสนาที่เปิดพื้นที่ให้มีการสื่อสารกันนั้น ทำให้รู้ว่าต่างฝ่ายต่างก็ต้องการให้เกิดสิ่งดีๆ ในพื้นที่เหมือนกัน ดังนั้น จึงต้องถอยไปที่ความรู้เท่าทันเพื่อให้เกิดปัญญาก่อน และความรู้เท่าทัน หรือปัญญาเป็นเรื่องที่สามารถพัฒนากันได้

ดร. นายแพทย์อภิรักษ์ ชัยวิรัตน์ ผู้อำนวยการศูนย์สันติวิธีสาธารณสุข กล่าวถึง การไกล่เกลี่ยความขัดแย้งในระบบสาธารณสุขว่า ไม่เหมือนกันการไกล่เกลี่ยกรณีทั่วไปที่เมื่อจบเรื่องแล้วต่างฝ่ายก็แยกย้ายกันไป แต่การไกล่เกลี่ยในระบบสาธารณสุขนั้น เมื่อมีความขัดแย้งเกิดขึ้น หรือแม้อาจเกิดการสูญเสียขนาดไหนก็ตาม ยังจะต้องมีการกลับมาใช้บริการกันอีกต่อไป เพราะฉะนั้น การไกล่เกลี่ยต้องพยายามให้ไปสู่ทางออกในทางสันติภาพให้ได้ ซึ่งหมายถึง การไกล่เกลี่ยความขัดแย้งในระบบสาธารณสุขต้องคุ้มครองทั้งผู้รับบริการและผู้ให้บริการ จึงต้องคำนึงถึง stake holder ทั้งสองฝ่าย ดร. นายแพทย์อภิรักษ์ กล่าวด้วยว่า ข้อดีของ พ.ร.บ.ไกล่เกลี่ยข้อพิพาท คือ ไม่จำเป็นต้องเป็นเจ้าของหน้าที่รัฐ อาจเป็นผู้นำหมู่บ้าน ผู้นำศาสนา คนในหมู่บ้านก็ได้ จึงสามารถตอบโจทย์การมีส่วนร่วม และสร้างความไว้วางใจได้เป็นอย่างดี

นายแพทย์ธงธน เพิ่มบดศรี ผู้อำนวยการกอง ๒ สำนักงานขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ยุทธศาสตร์ชาติ และการสร้างความสามัคคีปรองดอง (ป.ย.ป.) กล่าวถึงการทำงานที่รับผิดชอบว่าเป็นการทำงานที่แตกต่างจากกระทรวง ทบวง กรม ต่างๆ เพราะเป็นการทำงานในด้าน transformation ที่ต้องใช้ระยะเวลาซึ่งไม่ใช่เพียงแค่ออกกฎหมายแล้วจะสามารถเปลี่ยนแปลงได้ทันที เช่น กระจายอำนาจ การปรองดอง เป็นต้น ที่แม้จะออกกฎหมายมาแล้วก็ไม่สามารถกระจายอำนาจได้ทันที หรือสามารถปรองดองได้ทันที แต่ยังคงต้องใช้เวลาในการทำงานให้สำเร็จ ซึ่งการทำงานลักษณะนี้ต้องอาศัยความรู้ทางวิชาการในการ transformation ที่ต้องอาศัยทั้งกฎหมาย ยุทธศาสตร์ชาติ กลไกฝ่ายบริหาร แผนแม่บท และแผนปฏิบัติการ นายแพทย์ธงธนกล่าวเพิ่มเติมว่า การสร้างความปรองดอง สร้างสามัคคี ต้องใช้หลักการสำคัญ ๓ ประการ คือ ๑. ลดการใช้อำนาจ และเพิ่มการมีส่วนร่วมในระดับสูง ๒. ใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ๓. เป็นการบริหารภาครัฐแบบเปิด (เราใช้ผลการศึกษาของ มธ.เป็นตัวตั้ง)

พระสิริจรรยาสังการ รองเจ้าคณะภาค ๑๘ กล่าวถึงบทบาทศาสนาในการสร้างความปรองดอง โดยยกพุทธสุภาษิตบทหนึ่งว่า จงเห็นการทะเลาะวิวาทเป็นเหตุแห่งภัย เห็นการไม่ทะเลาะวิวาทเป็นความเกษมสำราญ และกล่าวถึงเหตุการณ์ในพื้นที่ภาคใต้ว่า เคยมีชาวพุทธกลุ่มหนึ่งพยายามสร้างกลุ่มขึ้นมาต่อสู้ แต่ก็ไม่รู้ว่าจะต้องไปสู้กับใคร เพราะไม่อาจรู้ได้ว่าใครคือตัวจริง

จึงได้บอกกล่าวให้หาวิธีการอื่นที่ไม่ใช่การต่อสู้แบบตาต่อตา ฟันต่อฟัน ส่วนที่พระไม่สามารถออกบิณฑบาตได้เนื่องจากอาจเกิดเหตุอันตรายต่อพระสงฆ์ในช่วงนั้น จึงมีแนวคิดให้ญาติโยมมาตักบาตรในวัด จนถึงตอนนี้ญาติโยมเข้ามาตักบาตรในวัดแทน และทำมาจนถึงทุกวันนี้ พระสิริจรรยาสังการ ยังกล่าวด้วยว่า ในช่วงแรกที่ทำงานกับทีม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปาริชาติ สุวรรณบุบผา อดีตผู้อำนวยการโครงการจัดตั้งสถาบันสิทธิมนุษยชนและสันติศึกษา และรองศาสตราจารย์ ดร.โคทม อาริยา ที่ปรึกษาโครงการจัดตั้งสถาบันสิทธิมนุษยชนและสันติศึกษา ยังไม่มีความไว้วางใจ และไม่เชื่อว่าการมารับฟังปัญหาในพื้นที่แล้วจะสามารถแก้ปัญหาได้ แต่เมื่อทำงานร่วมกันต่อก็มีความเข้าใจว่าการทำงานสันติวิธีต้องใช้เวลา มีความเชื่อและความไว้วางใจ

นายอัปดุลอาซิส เจ๊ะมามะ กรรมการอิสลามกลางแห่งประเทศไทย กล่าวว่า การแก้ไขปัญหาในพื้นที่ภาคใต้ต้องแก้ด้วย ๒ อย่าง คือ ๑. แก่ด้วยความรู้ วิชา ๒. แก่ด้วยศาสนา หากนำ ๒ อย่างนี้มาใช้แก้ปัญหาจะก่อให้เกิดสันติสุขในพื้นที่ และโดยหลักของศาสนาอิสลามแล้ว ไม่มีบทไหนที่ให้อิสลามอยู่กับอิสลามเท่านั้น แต่สามารถอยู่ร่วมกับศาสนิกอื่นได้ เพราะทุกคนเป็นพี่น้องร่วมโลก และศาสนาอิสลามยังสอนด้วยว่า มนุษย์ที่ดีที่สุดคือมนุษย์ที่ทำดีกับมนุษย์ด้วยกัน ไม่ใช่ดีกับมุสลิมเท่านั้น

